09.10.2024

Esittelijä Tuukka Einola

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

HE 89/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Tietoturvallisuuden huomioiminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehittämisessä

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt puolustusministeriötä antamaan lausuntonsa viitteen asiassa.

Puolustusministeriö on antanut käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä lausuntonsa hallituksen esityksen luonnoksen lausuntokierroksella. Puolustusministeriön näkemyksiä on huomioitu hallituksen esityksen kohdassa 2.1. ilmenevästi siten, että esitykseen on lisätty nimenomainen maininta kiellosta käsitellä puolustustarkoitusta varten tapahtuvan alueidenkäytön suunnittelua ja rakentamista koskevia salassa pidettäviä tietoja. Esityksestä ilmenee myös asianmukaisesti se, että Puolustusvoimat määrittää itse, mitä tietoja salassapitotarve koskee.

Puolustusministeriön esiin nostamaa huomiota tiedon kasaantumisvaikutusta ei ole kuitenkaan otettu hallituksen esityksen jatkovalmistelussa puolustusministeriön näkemyksen mukaan riittävällä tavalla hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Lisäksi jatkovalmistelun myötä esiin on noussut myös uusia huomionarvoisia seikkoja. Tältä osin puolustusministeriö haluaa lausua seuraavaa:

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että pelkästään hallituksen esityksessä mainitun mukaisella käyttö- ja pääsyoikeuksien hallinnalla ei voida varmistua massasiirtoina luovutettavan tiedon sisällöstä. Sen vuoksi ennen materiaalin luovuttamista esimerkiksi kunnilta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään, tulisi puolustusministeriön näkemyksen mukaan edelleen varmistua siitä, että tietoaineisto ei tosiasiassa sisällä maanpuolustuksen kannalta kriittistä ja suojattavaa tietoa. Puolustusministeriö toteaa, että tällaista tietoa saattaa kasautumisvaikutuksen vuoksi sisältyä myös julkiseen tietoaineistoon silloin, kun tietoa siirretään suuria määriä.

Edellä mainittu huomioon ottaen puolustusministeriö pitää tärkeänä, että tietoja ei siirrettäisi massana ilman niiden sisällön tarkastamista. Puolustusministeriö katsoo, että esimerkiksi kunnilta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään massana siirrettävien kaavoitustietojen osalta tämä saattaa edellyttää Puolustusvoimien hyväksymistä silloin, kun kaava-alue käsittää myös Puolustusvoimien käytössä olevia alueita. Hyväksyntä voisi olla tarpeellinen, sillä nyt muutettavana olevan lain 1 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella salassapitotarpeen määrittää tässä tapauksessa Puolustusvoimat, eikä tie-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

toa luovuttava viranomainen siten voi itsenäisesti määrittää massaluovutuksen julkisuutta tiedon kasautumisvaikutuksen vuoksi. Puolustusministeriö toteaa, että tämä edellyttää viranomaisilta hyvää yhteistyötä ja yhteisten toimintatapojen luomista.

Puolustusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että tiedon luovuttajan olisi hyvä varmistua tiedon saajan tiedonsaantioikeuksien lisäksi myös tämän edellytyksistä käsitellä luovutettavia tietoja. Salassa pidettävän tiedon osalta tämä tarkoittaa tiedon turvallista säilyttämistä siten, että siihen pääsee käsiksi vain sellaiset henkilöt, joilla on heidän työtehtäviinsä liittyvä tarve käsitellä kyseistä tietoa.

Puolustusministeriö ymmärtää ja kannattaa viranomaistoiminnan sujuvoittamiseksi esitettävän 10 §:n viranomaisluettelon laajennusta, mutta kiinnittää huomiota pykälän perusteluihin, joiden mukaan Museovirasto, alueelliset vastuumuseot sekä ELY-keskukset tarvitsevat nimenomaisesti julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohdan tarkoittamia salassa pidettäviä tietoja hoitaessaan niille osoitettuja valvontatehtäviä sekä antaessaan rakennusperintölaissa tarkoitettuja lausuntoja. Kyseisen lainkohdan perusteella suojataan henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevia asiakirjoja. Näitä ovat lain mukaan esimerkiksi valvonta-, hälytys- ym. turvajärjestelmien tekniset yksityiskohdat, joiden käsittelyn ei puolustusministeriön käsityksen mukaan pääsääntöisesti ole edellä mainittujen tahojen toiminnan kannalta kaikissa tilanteissa välttämätöntä. Sen sijaan tällaisen tiedon suojaamiselle on selkeä ja perusteltu yhteiskunnallinen tarve ja tietoa luovutettaessa tiedon saajan olisikin puolustusministeriön näkemyksen mukaan kyettävä aina esittämään nimenomainen välttämätön tarve tiedon käsittelylle. Tietoa tulisi aina luovuttaa vain sen verran, mikä on välttämätöntä laissa määriteltyjen tehtävien hoitamiseksi.

Puolustusministeriö katsookin, että tiedonsaannin ei yleisesti tule olla automaattista, vaan tiedon luovuttajan tulee edelleen voida arvioida tiedon merkitystä kyseisen viranomaistehtävän kannalta. Edelleen puolustusministeriö painottaa, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ei tulisi jatkossakaan tallentaa sellaista tietoa, joka on lain 1 §:n 2 momentin nojalla rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi